

Byla C-392/22

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį**Gavimo data:**

2022 m. birželio 15 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:*Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hagos apygardos teismas Hertogenbose, Nyderlandai)**Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2022 m. birželio 15 d.

Pareiškėjas:

X

Atsakovas:*Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (teisingumo ir saugumo valstybės sekretorius, Nyderlandai)**Pagrindinės bylos dalykas**

Atsakovas nenagrinėjo pareiškėjo prašymo suteikti prieglobstį, nes preziumuoja, kad už tai yra atsakinga Lenkija. Pareiškėjas nesutinka su šiuo sprendimu, nes nuogąstauja, kad, kai bus perduotas Lenkijai, pateks į situaciją, nesuderinamą su Chartijoje garantuojamomis pagrindinėmis teisėmis.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Rechtbank pagal SESV 267 straipsnį pateikė prejudicinius klausimus dėl tarpusavio pasitikėjimo principo aprėpties ir tikslo kalbant apie pareiškėjo perdavimą atsakingai valstybei narei, kai joje, taikant, be kita ko, *pushback* (priverstinis apgrėžimas) ir sulaikymo priemonės, pažeidžiamos pareiškėjo ir apskritai trečiųjų šalių piliečių pagrindinės teisės. Taip pat kyla klausimas, kokių įrodymų pareiškėjas turi pateikti ir koks įrodinėjimo standartas taikytinas, kai pareiškėjas tvirtina, kad jo perdavimas pagal Dublino reglamento 3 straipsnio

2 dalį turi būti uždraustas. Galiausiai kyla klausimas, ar siekiant atsakyti į pateiktus klausimus turi reikšmės tai, ar pareiškėjas gali įtikinamai parodyti, kad neužtikrinama veiksminga teisinė gynyba.

Prejudiciniai klausimai

I Ar Dublino reglamentą¹, atsižvelgiant į jo 3, 32 ir 39 konstatuojamąsias dalis, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos² 1, 4, 18, 19 ir 47 straipsniais, reikia aiškinti (ir taikyti atitinkamai) taip, kad tarpvalstybinio pasitikėjimo principas yra nedalomas, taigi dėl šiurkščių ir sistemingų Sąjungos teisės pažeidimų, kuriuos iki asmens perdavimo padarė [už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą] galimai atsakinga valstybė narė prieš trečiųjų šalių piliečius, kurie (dar) nėra pagal Dublino reglamentą grąžinti asmenys, atžvilgiu, asmens perdavimas šiai valstybei narei absoliučiai negalimas?

II Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1, 4, 18, 19 ir 47 straipsniais, reikia aiškinti taip, kad, kai galimai atsakinga valstybė narė šiurkščiai ir sistemingai pažeidžia Sąjungos teisę, perduodančioji valstybė narė pagal Dublino reglamentą negali besąlygiškai remtis tarpvalstybinio pasitikėjimo principu, o turi išsklaidyti visas abejones, kad prašytojas po perdavimo pateks į situaciją, nesuderinamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsniu, kitaip tariant, turi įtikinamai parodyti, kad taip nenutiks?

III Kokiais įrodymais prašytojas gali pagrįsti savo argumentus, kad pagal Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį jo perduoti negalima, ir koks įrodinėjimo standartas tam taikytinas? Ar, atsižvelgiant į Dublino reglamento konstatuojamosiose dalyse pateiktas nuorodas į Sąjungos *acquis*, perduodančioji valstybė narė turi pareigą bendradarbiauti ir (arba) pareigą įsitikinti, kitaip tariant, ar, esant šiurkščių ir sistemingų trečiųjų šalių piliečių pagrindinių teisių pažeidimų, iš atsakingos valstybės narės reikia gauti individualių garantijų, kad perdavus prašytoją bus (tikrai) gerbiamos jo pagrindinės teisės? Ar atsakymas į pirmesnį klausimą būtų kitoks atsižvelgus į tai, kad prašytojas negali pateikti pakankamai įrodymų, t. y. negali savo nuoseklių ir išsamių parodymų pagrįsti dokumentais, kai pagal parodymų pobūdį to ir nebūtų galima tikėtis?

IV Ar atsakymai į III punkte pateiktus klausimus būtų kitokie, jei prašytojas įtikinamai parodytų, kad atsakingoje valstybėje narėje neįmanoma paduoti skundų institucijoms ir (arba) pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis ir (arba) šios priemonės nėra veiksmingos?

¹ Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 (OL L 180, p. 31).

² Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 326, 2012, p. 2).

Nurodytos Sąjungos ir tarptautinės teisės nuostatos

Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (toliau – Ženevos konvencija) 1 ir 33 straipsniai

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 1, 4, 18, 19, 47, 51–53 straipsniai

Reglamento (ES) Nr. 604/2013 (toliau – Dublino reglamentas) 3, 19, 32 ir 39 konstatuojamosios dalys, 3, 5 ir 17 straipsniai

Direktyvos 2011/95/ES 4 straipsnis

2019 m. kovo 19 d. Sprendimas *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218, 78–92 punktai)

2017 m. vasario 16 d. Sprendimas *C. K. ir kt.* (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59, 63–65, 75 ir 76 punktai)

Faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos santrauka

- 1 Pareiškėjas 2021 m. lapkričio 9 d. pateikė tarptautinės apsaugos prašymą Lenkijoje. 2021 m. lapkričio 21 d. jis atvyko į Nyderlandus ir 2021 m. lapkričio 22 d. pateikė tarptautinės apsaugos prašymą Nyderlanduose. 2022 m. vasario 1 d. Nyderlandai ir Lenkija pagal Dublino reglamento 18 straipsnio 1 dalies b punktą sudarė susitarimą dėl atsakomybės pripažinimo, kuriame Lenkija pripažino savo atsakomybę už prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimą.
- 2 2022 m. balandžio 20 d. nutarimu atsakovas atsisakė nagrinėti pareiškėjo tarptautinės apsaugos prašymą motyvuodamas tuo, kad už tai yra atsakinga Lenkija. Pareiškėjas šį nutarimą apskundė. *Voorzieningenrechter* (laikinas apsaugos priemonės taikantis teisėjas) nusprendė pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus ir nurodė neperduoti pareiškėjo Lenkijai, kol nebus priimtas sprendimas dėl jo skundo. Prašymai priimti prejudicinį sprendimą bylose C-614/21 ir C-208/22 (dvi panašios bylos dėl prašymo suteikti prieglobstį, už kurio nagrinėjimą buvo atsakingos atitinkamai Malta ir Kroatija) buvo atsiimti ir Teisingumo Teismas nebeturi priimti dėl jų sprendimo, todėl *Rechtbank* dar kartą pateikė Teisingumo Teismui klausimus, kurie buvo pateikti tose bylose.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 3 Pareiškėjas nesutinka būti perduotas Lenkijai, nes nuogąstauja, kad ten bus pažeistos jo pagrindinės teisės, kaip, jo teigimu, jau atsitiko jam būnant toje šalyje. Pareiškėjas teigia, kad Lenkijos institucijos taikydamos vadinamąją *pushback* priemonę jį tris kartus išstūmė iš Sąjungos teritorijos į Baltarusiją. Pareiškėjas savo parodymus grindžia paties teiginiais ir nevyriausybinių organizacijų pranešimais apie trečiųjų šalių piliečių ir asmenų, kurie pagal Dublino reglamentą buvo perduoti Lenkijai, situaciją Lenkijoje.

- 4 Atsakovas tvirtina, kad remiantis tarpusavio pasitikėjimo (prejudiciniuose klausimuose – tarpvalstybinis pasitikėjimas) principu ir susitarimu dėl atsakomybės pripažinimo galima preziumuoti, jog pareiškėją perdavus Lenkijai jo pagrindinės teisės nebus pažeistos. Taip pat nekyla pavojaus, kad pareiškėjas taikant *pushback* priemonę bus išstumtas iš Lenkijos teritorijos. Be to, atsakovo teigimu, pareiškėjas teiginių apie savo patirtį Lenkijoje neįrodė dokumentais. Pareiškėjas taip pat nepateikė skundo Lenkijos institucijoms dėl to, kad, kaip pats tvirtina, buvo nesilaikoma Sąjungos teisės aktų, nors nepaiškėjo, kad tai neįmanoma. Galiausiai, atsakovo manymu, neaišku, ką *Rechtbank*, pateikdamas prejudicinius klausimus, nori apsaugoti. Būtent Komisijos užduotis yra pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Lenkiją, jei ši valstybė narė taiko *pushback* priemonę arba ignoruoja Teisingumo Teismo sprendimus.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 5 *Rechtbank* atsižvelgia į tai, kad įgyvendinant Dublino reglamentą taikomas tarpusavio pasitikėjimo principas ir galima preziumuoti, jog prašytojas po perdavimo nepateks į situaciją, nesuderinamą su Chartijos 4 straipsniu. Jei prašytojas tvirtina priešingai, jis turi tai ir įrodyti.
- 6 Nagrinėjimas pagal Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį apsiriboja situacija po perdavimo, visų pirma kiek tai susiję su priėmimu ir gyvenimo sąlygomis ir prieglobsčio prašymo nagrinėjimo atsakingoje valstybėje narėje procedūros, kuri taip pat turi apimti užsieniečio galimybę prireikus paduoti skundą ir pareikšti ieškinį nacionaliniame teisme, kokybe.
- 7 Nagrinėdamas sprendimus dėl perdavimo pagal Dublino reglamentą *Rechtbank* vis dažniau susiduria su teisiniu klausimu, ar reikia remtis tarpusavio pasitikėjimo principu tuomet, kai valstybių narių teritorijoje akivaizdžiai pažeidžiamos pagrindinės teisės arba kai jas pažeidžia valstybės narės. Pavyzdžiui, yra daugybė pranešimų apie *pushback* atvejus, taip pat sudaromi susitarimai su trečiosiomis šalimis, siekiant užkirsti kelią atvykimui į Europos Sąjungą (*pullback*).
- 8 Kartu valstybės narės turi laikytis Ženevos konvencijos, Europos žmogaus teisių konvencijos (EŽTK) ir Chartijos. Jose numatytas draudimas išsiųsti arba grąžinti užsieniečių, EŽTT nuomone, suponuojantis, kad kiekvienu konkrečiu atveju turi būti išnagrinėjami prieglobsčio suteikimo pagrindai, netenka reikšmės, kai iš trečiųjų šalių piliečių faktiškai atimama galimybė įžengti į Sąjungos teritoriją tam, kad jie čia galėtų paprašyti tarptautinės apsaugos.
- 9 *Rechtbank* remdamasis Sprendimu *Jawo* daro išvadą, jog tarpusavio pasitikėjimo principas apima pasitikėjimą tuo, kad valstybės narės visada gerbia visas pagrindines teises ir užtikrina jų įgyvendinimą kiekvieno asmens atžvilgiu.
- 10 Vis dėlto *pushback* ir *pullback* priemonėmis Dublino reglamento veiksmingumas ir tarpusavio pasitikėjimo principas sumenkinami. Prieglobsčio prašytojai susiduria su rizika, kad bus grąžinti į valstybę, iš kurios atvyko, ir iš jų atimama

galimybė tam tikrose valstybėse narėse paprašyti apsaugos. Taip vėlgi didinamas spaudimas kitų valstybių narių prieglobsčio suteikimo ir priėmimo pajėgumams.

- 11 Sprendimą priimanti institucija remdamasi pirmiau minėtu principu gali preziumuoti, kad prašytojo pagrindinės teisės po jo perdavimo nebus pažeidžiamos. Jei vis dėlto prašytojas teisme įtikinamai įrodo, kad atsakingoje valstybėje narėje sistemingai pažeidžiamos jo ir (arba) apskritai trečiųjų šalių piliečių pagrindinės teisės ir kad šiuos pažeidimus daro ši valstybė narė, kyla klausimas, ar tokioje situacijoje turi būti absoliučiai uždraudžiamas asmens perdavimas, ir (arba) klausimas, ar nustatant atsakingą valstybę narę galima be apribojimų remtis tarpusavio pasitikėjimo principu.
- 12 *Rechtbank* manymu, Lenkijoje jau seniai pažeidžiamos pagrindinės teisės. Tai vyksta ne tik prie išorinės sienos, bet ir įvažiavus į šalį. Trečiųjų šalių piliečiai sulaikomi ir vežami prie išorinių sienų siekiant juos išsiųsti ir nesuteikiant galimybės paprašyti prieglobsčio. Atsižvelgdamas į tai, *Rechtbank* nurodo 2022 m. balandžio 11 d. *Amnesty International* viešą pareiškimą. Jame *Amnesty International* atkreipė dėmesį į plačiai taikomą struktūrinę Lenkijos institucijų *pushback* praktiką, kurią Lenkija 2021 m. spalio mėn. įtvirtino teisės aktuose kaip atsaką į Baltarusijos vykdomą „hibridinį karą“. Tokia nacionalinės teisės norma, *Rechtbank* manymu, akivaizdžiai prieštarauja Sąjungos teisei.
- 13 Be pažeidimų prie išorinės sienos su Baltarusija, *Rechtbank* nuomone, iš patikimų šaltinių matyti, kad kyla abejonių dėl Lenkijos teismų nepriklausomumo.
- 14 Taigi *Rechtbank* kyla klausimas, kokia yra tarpusavio pasitikėjimo principo taikymo aprėptis, be to, jis siekia išsiaiškinti, ar šis principas yra dalomas pagal tai, kur ir koku laikotarpiu Chartija pažeidžiama, su kokiomis pagrindinėmis teisėmis tai susiję ir kiek yra reikšmingas atsakingos valstybės narės požiūris.
- 15 Chartijoje ir EŽTK nenumatyta visų pagrindinių teisių hierarchija. Todėl *Rechtbank* preziumuoja, jog pagal tarpusavio pasitikėjimo principą suponuojama, kad pagrindinės teisės gerbiamos visos, visada ir visų valstybių narių teritorijoje, o ne tik tiek, kiek tai susiję su prieglobsčio prašytojais, grąžinamais į valstybę narę, kuri yra atsakinga už jų prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimą.
- 16 Jei Teisingumo Teismas Sąjungos teisę aiškintų taip, kad Chartijos 4 straipsnio pažeidimo rizika turi būti nagrinėjama tik tiek, kiek tai susiję su atitinkamu prašytoju, *Rechtbank* darytų išvadą, kad Teisingumo Teismas tarpusavio pasitikėjimo principą laiko dalomu. *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo tokiu atveju paaiškinti, koks teisinis pagrindas tam taikytinas.
- 17 Pagrindinis teisinis klausimas – ar teismai tarpusavio pasitikėjimo principą turi dalyti į pasitikėjimą prieš perdavimą ir pasitikėjimą po perdavimo, taip pat į pasitikėjimą, susijusį su konkrečia grąžinamo prieglobsčio prašytojo situacija, ir pasitikėjimą, kad atsakinga valstybė narė gerbia visų trečiųjų šalių piliečių visas pagrindines teises.

- 18 Sprendimas grindžiamas „pasitikėjimu“, kai kalbama apie lūkesčius, susijusius su būsimais įvykiais. Jei tikrai žinoma, kad atsakinga valstybė narė nevykdo įsipareigojimų gerbti pagrindines teises, kyla klausimas, kuo tuomet šis pasitikėjimas grindžiamas.
- 19 Pirmasis klausimas – ar, konstatavus, kad atsakinga valstybė narė šiurkščiai ir sistemingai pažeidžia keletą pagrindinių trečiųjų šalių piliečių teisių, perduoti asmenį šiai valstybei narei turi būti uždrausta jau vien dėl šios priežasties. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, kiltų klausimas, ar nagrinėjant, ar yra situacija pagal Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį, abipusį pasitikėjimą dar galima laikyti atspirties tašku.
- 20 *Rechtbank* siekia išsiaiškinti, ar frazė „elgesys <...> kiekvienoje valstybėje narėje“, kurią Teisingumo Teismas vartoja Sprendimo *Jawo* 82 punkte, turi būti suprantama kaip „[elgesys] valstybėse narėse ir (arba) valstybių narių [elgesys]“. Jei ši frazė turi būti aiškinama siaurai kaip „valstybėje narėje“, t. y. „valstybės narės teritorijoje“, Chartijos 18 ir 19 straipsniai ir Dublino reglamento 3 straipsnio 1 dalis netenka reikšmės. Taip yra todėl, kad jei prieglobsčio prašytojams neleidžiama patekti į valstybių narių teritoriją, tai ir pažeidimas negali būti padaromas VALSTYBĖSE NARĖSE.
- 21 Dublino reglamento 32 konstatuojamoji dalis, atrodo, reiškia, kad įsipareigojimas gerbti pagrindines teises atsiranda jau tuomet, kai prieglobsčio prašytojas patenka į valstybių narių (jurisdikcijos ar) įtakos sritį, o ne tik tuomet, kai jis faktiškai atvyksta į Sąjungą. Taikant kitokią aiškinimą būtų sumažinamas praktinis Chartijos ir Dublino reglamento 3 straipsnio 1 dalies veiksmingumas, nes tuomet valstybė narė faktiškai užkirsdama kelią trečiosios šalies piliečio atvykimui galėtų išvengti atsakomybės už jį.
- 22 Be to, asmens perdavimas gali prieštarauti Dublino reglamento 3 straipsnio 2 daliai. Taikant šią nuostatą turi būti išnagrinėjama, į kokią situaciją prašytojas pateks po jo perdavimo. Pagal Sprendimo *Jawo* 82 punktą, kuris atitinka Dublino reglamento 32 konstatuojamąją dalį, „elgesys su [tarptautinės] apsaugos prašytojais“ turi atitikti, be kita ko, Chartijos ir EŽTK reikalavimus. Todėl taip pat akivaizdu, kad tarpusavio pasitikėjimo principo aprėptis ir laikotarpis, kuriuo valstybės narės turi vykdyti įsipareigojimus, neapsiriboja nei laikotarpiu po perdavimo, nei vien Chartijos 4 straipsnio reikalavimo laikymusi.
- 23 *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo pateikti nuomonę, kaip siaurai turi būti aiškinama Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalis, taip pat ar reikia atsižvelgti tik į tai, ar laikomasi Chartijos 4 straipsnio reikalavimo, ar ir į tai, ar gerbiamos visos pagrindinės teisės.
- 24 *Rechtbank* prašo paaiškinti dar ir tai, ar pagrindinių teisių pažeidimo po perdavimo rizikos mastui įtakos taip pat daro prieš perdavimą prašytojo arba apskritai trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu padaryti pažeidimai. Kitaip nei

Direktyvoje 2011/95, Dublino reglamente nėra nuostatos, pagal kurią ankstesnis persekiojimas aiškiai rodytų, kad prašytojo nuogastavimas yra pagrįstas.

- 25 Šiuo atveju sprendimas dėl perdavimo buvo priimtas po to, kai buvo sudarytas susitarimas dėl atsakomybės pripažinimo. Remiantis Nyderlandų teisine praktika, taip pasiekta garantija, kad Chartijos 4 straipsnis nebus pažeidžiamas. *Rechtbank* kyla klausimas, ar tai taikytina ir tokioje situacijoje kaip Lenkijoje.
- 26 Pagal nurodytą Nyderlanduose taikomą šio susitarimo aiškinimą susitarimo turinys ir aprėptis yra platesni, nei siekė Sąjungos teisės aktų leidėjas Dublino reglamento 18 straipsniu. Mat šia nuostata užtikrinamas asmens perėmimas savo žinion arba atsiėmimas, bet ne prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimas. Todėl *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo paaiškinti ir tai, kokia yra susitarimo dėl atsakomybės pripažinimo aprėptis.
- 27 Taip pat kyla klausimas, kokią reikšmę turi atsakingos valstybės narės požiūris. Šiuo klausimu Sprendimo *Jawo* 92 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad institucijų abejingumo atveju trūkumai, dėl kurių negalima asmens perduoti, turi būti pasiekę „ypač [aukštą] reikšmingumo [ribą]“.
- 28 *Rechtbank* konstatuoja, kad toks abejingumas Lenkijoje šiuo metu yra. Jei padėtis susiklostytų taip, kad iki galutinio *Rechtbank* sprendimo Lenkijos institucijos pakeistų savo požiūrį, *Rechtbank* kelia klausimą, ar ši riba yra žemesnė, kai institucijos nėra abejingos. Vis dėlto prieglobsčio prašytojui nelabai svarbu, ar jo pagrindinės teisės pažeidžiamos dėl atsakingos valstybės narės abejingumo ar bejėgiškumo. Iš Sąjungos teisės kylančių įsipareigojimų gerbti pagrindines teises nevykdymą teisiniu požiūriu taip pat vargu ar galima pateisinti dideliu atvykstančių trečiųjų šalių piliečių, visų pirma ukrainiečių, srautu ir su tuo susijusiomis praktinėmis problemomis. Dublino reglamento 33 straipsnyje nustatytas „išankstinio įspėjimo, parengties ir krizių valdymo mechanizmas“ didelio pabėgėlių srauto atveju. Vis dėlto Lenkija šio mechanizmo neaktyvino.
- 29 *Rechtbank* klausimai, kitaip nei bylose C-254/21, C-228/21, C-297/21, C-315/21 ir C-328/21, susiję su situacija, kai galimai atsakingoje valstybėje narėje prieš asmens perdavimą buvo reikšmingų trūkumų, susijusių su iš Sąjungos teisės kylančiais įsipareigojimais gerbti pagrindines teises, taigi jos elgesys ne atitinka teisinius reikalavimus, o juos pažeidžia. Kyla klausimas, ar asmens perdavimas turi būti absoliučiai uždraudžiamas, ir papildomas klausimas, ar nustatant atsakingą valstybę narę turi būti netaikomas tarpusavio pasitikėjimo principas, kai prieš perdavimą buvo pažeidžiamos to asmens arba apskritai trečiųjų šalių piliečių pagrindinės teisės.
- 30 Jei perdavimas nėra atmestinas jau vien dėl nurodytų aplinkybių, kyla kitas klausimas – ar tuomet valstybė narė, norinti perduoti prašytoją, gali remtis tarpusavio pasitikėjimo principu, ar pagal Sąjungos teisę turi išsklaidyti bet kokias abejones, kad perdavus asmenį bus pažeidžiamas Chartijos 4 straipsnis, kitaip tariant, turi įtikinamai parodyti, kad taip nenutiks.

- 31 *Rechtbank* nurodo 2017 m. vasario 16 d. Sprendimą *C. K. ir kt.* (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127) ir 2021 m. lapkričio 18 d. EŽTT sprendimą *M. H. ir kiti prieš Kroatiją* (bylų Nr. 15670/18 ir 43115/18, CE:ECHR:2021:1118JUD001567018) ir prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar tuo atveju, kai prašytojas pateikia objektyvių įrodymų, kad prieš jo perdavimą buvo šiurkščiai pažeidžiamos pagrindinės teisės, perduodančioji valstybė narė privalo įsitikinti, kad perdavus šį asmenį faktiškai nekils Chartijos 4 straipsnio pažeidimo pavojaus, taigi ji turi išsklaidyti visas rimtas abejones dėl to, ar po perdavimo bus gerbiama Chartijoje garantuojamos pagrindinės teisės.
- 32 Pareigos įrodyti perkėlimas valstybei atitinka valstybių narių įsipareigojimus. Be to, valstybės narės šią pareigą įrodyti gali įvykdyti paprasčiau nei prašytojas. Susitarimas dėl atsakomybės pripažinimo jau laikomas garantija, kad atsakinga valstybė narė vykdys įsipareigojimus pagal Dublino reglamento 18 straipsnį. Papildomai būtų galima reikalauti aiškių garantijų, be kita ko, dėl asmens perėmimo savo žinion po perdavimo, taip pat patikrinti, kaip šių garantijų laikomasi. Prieglobsčio prašytojas pats negali iš valstybės narės reikalauti garantijų, kad po perdavimo nebus pažeistos jo pagrindinės teisės, todėl principas, pagal kurį prieglobsčio prašytojas, pažeidus jo pagrindines teises po perdavimo, turi kreiptis į atsakingos valstybės narės institucijas, suponuoja, kad tas pažeidimas pirmiausia turi būti padarytas, net jei perduodančiajai valstybei narei buvo arba turėjo būti žinoma apie ankstesnius pagrindinių teisių pažeidimus. Todėl *Rechtbank* kyla klausimas, ar perduodančioji valstybė narė prašytojui, kuris negali įtikinamai įrodyti, kad jo pagrindinės teisės gali būti pažeistos, tokioje situacijoje kaip Lenkijoje turi padėti pati pareikalaudama individualių garantijų.
- 33 Jei Teisingumo Teismas Sąjungos teisę aiškintų taip, kad, neatsižvelgiant į ankstesnius kitų nei įtvirtintoji Chartijos 4 straipsnyje pagrindinių teisių pažeidimus, perduodančioji valstybė narė pagal tarpusavio pasitikėjimo principą neturi platesnių pagrindimo ir tikrinimo pareigų, kiltų klausimas, kaip prašytojas gali įtikinamai įrodyti, kad pagal Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį jo perduoti negalima.
- 34 *Rechtbank* taip pat siekia išsiaiškinti, kokie kriterijai ir koks standartas taikytini dėl įrodymų, kuriuos prašytojas pateikia siekdamas pagrįsti savo nuogastavimą, kad, kai bus perduotas, pateks į situaciją, nesuderinamą su Chartijos 4 straipsniu. Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 118/2014 II priede nenurodyta, kokie įrodymai reikalingi taikant Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį ir 17 straipsnio 1 dalį.
- 35 Atsižvelgiant į Dublino reglamento atspirties tašką, kad, siekiant nustatyti, kuri valstybė narė yra atsakinga, (jei netaikoma išimtis) turi būti rengiamas asmeninis pokalbis su prašytoju, jo pasakojimas apie savo patirtį atsakingoje valstybėje narėje turėtų būti reikšmingas. Tokiame pasakojime gali būti požymių, rodančių, kad asmens perdavimas pagal Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį turi būti uždraustas arba kad valstybė narė, turinti nustatyti, kuri valstybė narė yra atsakinga, pati turi nagrinėti prašymą suteikti prieglobstį.

- 36 Jei šis aiškinimas būtų teisingas, tai reikėtų, kad reikėtų apsvarstyti prašytojo pasakojimo patikimumą. Teisingumo Teismo prašoma paaiškinti šį aspektą ir nurodyti, kokie reikalavimai gali būti keliami prašytojui. *Rechtbank* nuomone, šie reikalavimai negali būti tokie aukšti, kad prašytojui būtų neįmanoma jų įvykdyti.
- 37 Per Dublino procedūras ankstesnė prieglobsčio prašytojų patirtis dažnai būna kilusi iš „neigiamų faktinių aplinkybių“, pavyzdžiui, dėl to, kad nesuteikiama galimybės kreiptis dėl proceso pradėjimo arba priėmimo. Įrodyti tokio pobūdžio pažeidimus labai sunku, juo labiau kad tokiais atvejais paprastai neišduodama jokių dokumentų. Todėl taip pat reikalingas paaiškinimas, kokiais įrodymais prašytojas gali pagrįsti savo tvirtinimą, kad pagal Dublino reglamento 3 straipsnio 2 dalį jis negali būti perduodamas, taip pat kokie reikalavimai ir koks įrodinėjimo standartas taikytini paties prašytojo pasakojimui.
- 38 Be to, reikia išsiaiškinti, ar valstybės narės turi į numatytąją Direktyvos 2011/95 4 straipsnyje panašią pareigą bendradarbiauti ir ar perduodančioji valstybė narė tokioje situacijoje kaip Lenkijoje turi kompensuoti prašytojo įrodymų trūkumus tam, kad galėtų tirti, ar preziumuotina, jog prašytojo pagrindinės teisės po perdavimo bus pažeidžiamos.
- 39 *Rechtbank* taip pat nurodo, kad nėra visiškai aišku, kaip Lenkijoje veiksmingai užtikrinama teisė kreiptis į teismą, nes *pushback* atvejai nėra grindžiami administraciniais sprendimais ir už padarytus pažeidimus nėra baudžiama, nes *pushback* priemonė numatyta teisės aktuose.
- 40 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, ar, nesant veiksmingos teisinės gynybos, perduodančioji valstybė narė turi didesnę pareigą įrodyti ir turi labiau įsitikinti, kad prašytojo teisės po perdavimo nebus pažeidžiamos.
- 41 Atsižvelgdamas į didelį panašių bylų, kurių nagrinėjimas negali būti sustabdytas, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą, skaičių, *Rechtbank* prašo šią bylą nagrinėti pagal pagreitintą procedūrą remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsniu.